

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych
w gminie Polanka Wielka
na lata 2023-2030

SPIS TREŚCI

I WPROWADZENIE	2
I.1 Struktura opracowania	2
I.2 Uwarunkowania zewnętrzne	4
II DIAGNOZA STRATEGICZNA	9
II.1 Uwarunkowania demograficzne	9
II.2. Gospodarka mieszkaniowa	10
II.3. Pomoc społeczna	11
II.4. Sytuacja gospodarcza	16
II.5. Rynek pracy	17
II.6. Oświata	18
II.7. Kultura, sport i rekreacja	21
II.8. Opieka zdrowotna	22
II.9. Bezpieczeństwo publiczne	22
II.10. Aktywność społeczna	23
II.11 Analiza SWOT	27
II.12 Prognoza zmian	30
III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	32
III.1 Cele strategiczne i kierunki działań	32
III.2 Ramy finansowe	34
III.3 Sposób realizacji i monitoring	34
III.4 Zgodność z dokumentami strategicznymi	41
Spis tabel	49
Spis rysunków	50

I WPROWADZENIE

I.1 Struktura opracowania

Wiek XX oraz XXI to okres, w którym przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego oraz doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko – zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Dokonujące się zmiany gospodarcze i polityczne są przyczyną problemów społecznych, które dla władz samorządowych są nowymi wyzwaniem. Niestety, niewystarczający okazuje się przeprowadzany do tej pory model polityki społecznej, opierający się przede wszystkim na łagodzeniu skutków niekorzystnych zjawisk. Działania nastawione na walkę z konsekwencjami problemów nie są dostateczne, gdyż brakuje nacisku na zapobieganie zagrożeniom. W wyniku tego niezbędne jest przygotowanie całościowych, długoterminowych i logicznych programów polityki społecznej.

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądaných struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Głównym celem polityki społecznej państwa będzie więc utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego. Wyrażać się to będzie w zapewnieniu odpowiednich warunków życia i pracy ludzi, pożądaných stosunków społecznych, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, zaspokajanie potrzeb wyższego rzędu oraz zapewnienie ładu społecznego. Jako dziedzina działalności państwa polityka społeczna może być realizowana przez różne polityki szczegółowe, np. politykę zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodzinną, mieszkaniową, socjalną, służące efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Funkcjonowanie polityki społecznej w gminie oparte na długofalowym planowaniu i przejrzystych celach pomaga zarządzać sferą społeczną oraz ułatwia pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. Pozwala na zintegrowanie i skoordynowanie działań różnych instytucji i podmiotów działających w obszarze

polityki społecznej (jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli, podmiotów polityki społecznej, gospodarki, rynku pracy i zatrudnienia, organizacji pozarządowych i innych). Państwo polskie poprzez instytucje realizujące politykę społeczną umożliwia swoim obywatelom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie, wzrostem kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, uzależnieniami oraz wyzwaniem, którym musi podołać współczesna rodzina. Działania prowadzone przez instytucje pomocy i integracji społecznej opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującego politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jego uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji. Każde państwo członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego.

Podstawowym narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. To podstawowy dokument planistyczny w sferze polityki społecznej. W Strategii rozwiązywania problemów społecznych przedstawia się koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, takimi jak: zapobieganie wykluczeniu społecznemu, edukacja, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, ochrona zdrowia. Działania będą prowadzone głównie po to, by aktywizować środowiska pozostające na marginesie życia społecznego, wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem. Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny

instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

I.2 Uwarunkowania zewnętrzne

Konstytucja RP z 1997 r., która jest najwyższym rangą aktem prawnym, stanowi w art. 32, że wszyscy obywatele są równi wobec praw i obowiązków, nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. W związku z powyższym w zakresie pomocy społecznej należy wspierać osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do przezwyciężania ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Konstytucja gwarantuje również poszanowanie obywateli, ich praw osobistych, politycznych, ekonomicznych i socjalnych. Szczególną ochroną Konstytucja obejmuje dobro rodziny. Natomiast w Preambule wprowadza pojęcie zasady pomocniczości (subsidiarności) jako ogólnej prawidłowości przy tworzeniu prawa w Polsce. Prawne podstawy planowania polityki społecznej w państwach należących do Unii Europejskiej określa Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności. Do aktów normatywnych mających wpływ przy tworzeniu i realizacji Strategii należą m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 165 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939);

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 735 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 24 lutego 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin (Dz.U. z 2022 r., poz. 558);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 581);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 390 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2123 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1993 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1426);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1335);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz.U. 2023 r., poz. 810 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2230 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. Dz.U. z 2023r r., poz. 900 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z. 2023 poz. 1270 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 11 września 2019 r. – Prawo Zamówień Publicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1605);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. 2022 r., poz. 2241 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.);
- ustawa z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 991 z późn. zm.);

- ustawa z 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 788 z późn. zm.);
- ustawa z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 725);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1297 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1744 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1923);
- ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1327);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodów oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 1296);
- rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz.U. z 2010 r. Nr 218, poz. 1439);
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012r. w sprawie domów pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 734).

W polskim systemie prawnym obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: *opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*. Ponadto art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Podstawowym celem strategii rozwiązania problemów społecznych jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Dokument ten stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Opracowanie Strategii to część teoretyczna procesu, który należy uzupełnić praktyką i działaniem. Niezmiernie istotna jest tutaj współpraca wszystkich, sektorów występujących w społeczeństwie. Nie ma bowiem możliwości minimalizowania i rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, w tym osób objętych oddziaływaniem instytucji pomocowych udzielających wsparcia, lokalnych polityków, działaczy czy przedstawicieli organizacji pozarządowych. Równocześnie niemożliwa jest realizacja strategii i jej skuteczność bez skoordynowanej współpracy, woli i determinacji w pozyskiwaniu środków finansowych. Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, który należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w pozyskiwaniu i przeznaczaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

Niniejsza strategia została opracowana w gminie Polanka Wielka i jest wynikiem procesu partycypacyjnego, w którym uwzględniono interesy różnych grup społecznych i szerokie konsultacje społeczne. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Strategia została przygotowana na lata 2023–2030. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie globalnym, europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030 składa się z następujących części:

- I. Wprowadzenie do istoty polityki społecznej oraz doniosłości instrumentu jej realizacji w postaci Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
- II. Podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.
- III. Diagnoza zawierająca analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Polanka Wielka wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy.

- IV. Program zawierający najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Polanka Wielka na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań.
- V. Wdrożenie obejmujące kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Polanka Wielka przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych.

Konkludując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiając skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Polanka Wielka dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

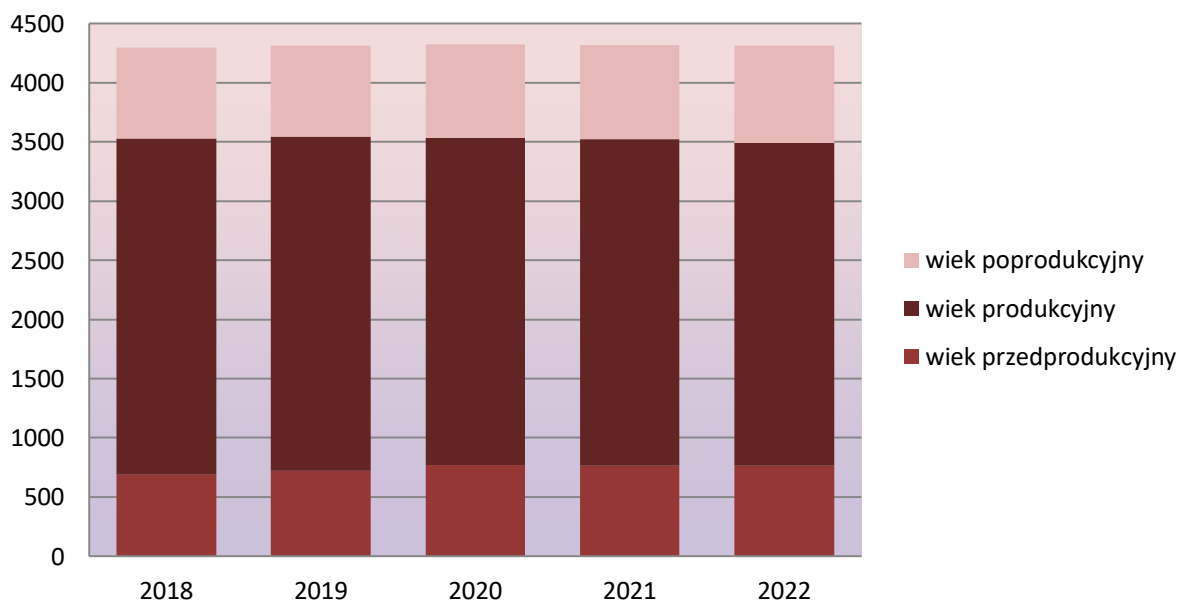
II DIAGNOZA STRATEGICZNA

II.1 Uwarunkowania demograficzne

Na przestrzeni ostatnich lat (2018–2022 r.) odnotowuje się nieznaczny wzrost liczby ludności w gminie na poziomie ok. 0,33% (mężczyźni - 0,94%, kobiety - wzrost liczby w latach 2019–2020 o 0,6%, natomiast w latach 2021–2022 spadek w stosunku do 2018 r. o 0,28%). Jest to odwrotny trend do tego, jaki można zaobserwować w powiecie oświęcimskim, w którym na przestrzeni ostatnich lat odnotowuje się spadek liczby mieszkańców (liczba mieszkańców w ostatnich latach zmniejszyła się o 2,88%, z czego mężczyźni - 3,16%, kobiety - 2,62%). Natomiast podobnie jak w gminie Polanka Wielka, również w całym województwie małopolskim odnotowano wzrost liczby ludności (wzrost liczby mieszkańców o 0,84%, w tym mężczyźni - 0,75%, kobiety - 0,91%). Liczba ludności w gminie Polanka Wielka wg stanu na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 4 311 osób, z czego 2 154 to mężczyźni, a 2 157 to kobiety.

W wyniku analizy poszczególnych grup wiekowych mieszkańców gminy Polanka Wielka można zaobserwować wzrost liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o ok. 10,89% (z 689 osób w 2018 r. do 764 osób w 2022 r.) oraz w wieku poprodukcyjnym o ok. 6,36% (z 770 osób w 2018 r. do 819 osób w 2022 r.), natomiast spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o ok. 3,88% (z 2 838 osób w 2018 r. do 2 728 osób w 2022 r.). Ponadto odnotowano zmniejszające się ujemne saldo migracji (w 2018 r. wynosiło -25, natomiast w 2022 r. wynosiło - 3).

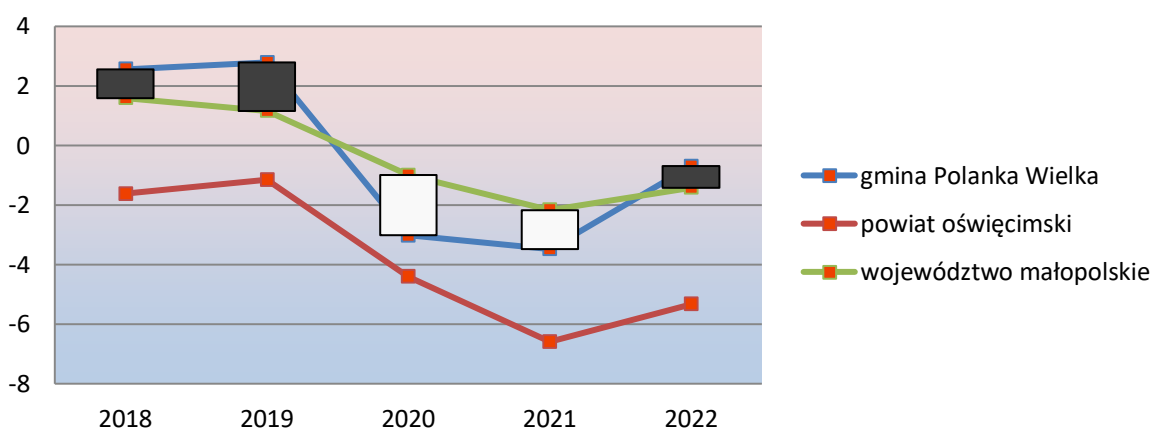
Rys. 1 Liczba mieszkańców gminy Polanka Wielka w latach 2018-2022 z uwzględnieniem wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W gminie Polanka Wielka do roku 2021 odnotowuje się znacząco zwiększający się ujemny przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności, natomiast w 2022 r. przyrost naturalny jest wciąż ujemny i wynosi -0,7, jednak jego wartość jest znacząco wyższa niż w 2021 r. (-3,48). Ujemny przyrost naturalny oznacza, że na terenie gminy ilość zgonów jest wyższa niż ilość nowych urodzeń. Podobne tendencje widoczne są zarówno w powiecie oświęcimskim, jak również w całym województwie małopolskim, gdzie również najniższy przyrost naturalny odnotowano w 2021 r., natomiast w 2022 r. wskaźnik ten ma tendencję wzrostową.

Rys. 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Polanka Wielka, powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim w latach 2018-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

II.2. Gospodarka mieszkaniowa

Analizując wskaźniki zasobów mieszkaniowych w gminie Polanka Wielka można zaobserwować, że średnio na 1000 mieszkańców występuje tu mniej mieszkań niż w powiecie oświęcimskim czy województwie małopolskim, jednak ich powierzchnia oraz ilość izb przypadających na jedno mieszkanie jest znacznie większa niż w gminie, co jest związane z wiejskim charakterem gminy z dominacją budownictwa jednorodzinnego. W gminie przeciętnie jedno mieszkanie zamieszkuje więcej osób niż w powiecie, czy w województwie, jednak przeciętna liczba osób na jedną izbę jest niemal taka sama we wszystkich ww. jednostkach terytorialnych.

Gmina posiada jedno mieszkanie komunalne zlokalizowane w Polance Wielkiej przy ul. Kasztanowej o powierzchni 54,8 m² (stan bardzo dobry).

Tab. 1 Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w gminie Polanka Wielka w 2021 r. na tle powiatu i województwa.

Wskaźniki zasobów mieszkaniowych	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]	mieszkania na 1000 mieszkańców	przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	przeciętna liczba osób na 1 izbę
województwo małopolskie	80,4	30,5	378,8	3,99	2,64	0,66
powiat oświęcimski	81,1	29,3	360,9	4,15	2,77	0,67
gmina Polanka Wielka	114,9	33,0	286,9	5,2	3,49	0,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W gminie Polanka Wielka aż 100% ludności korzysta z instalacji wodociągowej i jest to wyższy poziom zwodociągowania niż w powiecie czy w województwie. W gminie odnotowano również najwyższy poziom korzystania z instalacji gazowej, bo korzysta z niej ponad 84% ogółu ludności, podczas gdy w powiecie z instalacji gazowej korzysta prawie 82% ludności, a w całym województwie ponad 65%. W gminie odnotowuje się natomiast dosyć niski poziom korzystania z kanalizacji, który wynosi niewiele ponad 30%, co stanowi mniej niż połowę poziomu skanalizowania zarówno w powiecie, jak i w województwie.

Tab. 2 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2021 r.

Instalacja	województwo małopolskie	powiat oświęcimski	gmina Polanka Wielka
wodociąg	82,1	98,2	100,0
kanalizacja	65,1	66,4	30,4
gaz	65,4	81,9	84,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

II.3. Pomoc społeczna

Polityka społeczna gminy Polanka Wielka realizowana jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który został powołany uchwałą Rady Gminy Polanka Wielka Nr IV/36/94 z dnia 27 października 1994 r.

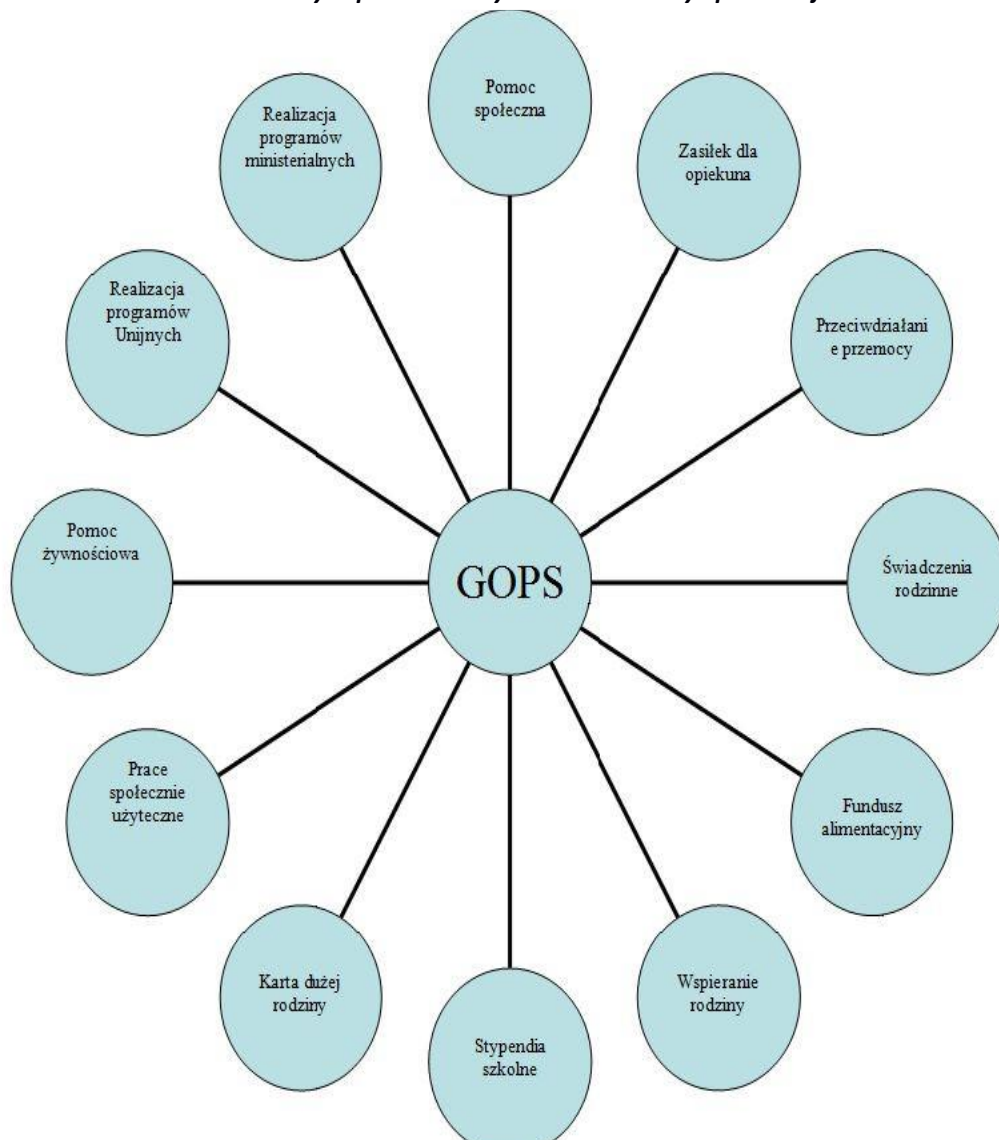
Przedmiotowy Ośrodek działa na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, przyjętego uchwałą Rady Gminy Polanka Wielka. Ośrodek pomaga przede wszystkim rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie

pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem działalności Ośrodka jest organizacja i wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Polanka Wielka poprzez:

- systemowe i kompleksowe udzielanie wsparcia i pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, której nie są w stanie samodzielnie pokonać,
- podejmowanie zadań zmierzających do usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej na dzień 31 grudnia 2022 roku zatrudnionych było ogółem 8 osób, z czego 2 osoby to pracownicy socjalni, kierownik, księgowa, podinspektor i referent do spraw ŚR, FA i ŚW oraz 2 wychowawców w placówce wsparcia dziennego.

Rys. 3 Schemat działań realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej.

Źródło: Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej za lata 2019 – 2022.

Na podstawie analizy danych ze *Sprawozdań z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej* za lata 2019–2022 w zakresie świadczeń udzielonych z pomocy społecznej w ramach zadań własnych gminy widoczny jest wzrost ogólnych kosztów ponoszonych przez gminę. Na przestrzeni ostatnich 4 lat można zaobserwować wzrost kosztów związanych przede wszystkim z zasiłkami stałymi (wzrost o prawie 63%) oraz zasiłkami okresowymi (wzrost o ok. 51%). Tendencję wzrostową wykazują również świadczenia dotyczące składek na ubezpieczenie zdrowotne (od zasiłków stałych) (wzrost o 47%), dotyczące DPS (wzrost o 35%) oraz posiłków w szkole i przedszkolu (wzrost o 7%). Wyraźny spadek kwoty świadczeń w ramach pomocy społecznej widoczny jest w formie pomocy, jaką są zasiłki celowe: w tym zasiłki na żywność, opał, leki, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego (spadek o ok. 43%) oraz usługi opiekuńcze (spadek o prawie 39%).

Tab. 3 Udzielone świadczenia z pomocy społecznej w gminie Polanka Wielka w latach 2019 – 2022.

Forma pomocy	Kwota świadczeń w zł			
	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Zasiłki stałe	57 412,74	57 028,92	59 393,10	93 510,84
Zasiłki okresowe	22 292,00	30 170,00	27 686,00	33 642,00
Zasiłki celowe: w tym na żywność w ramach programu, opał, leki, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego	64 825,00	50 580,00	47 572,38	36 720,00
Posiłki w szkole i przedszkolu	9 230,00	7 827,12	6 583,60	9 875,50
Składki na ubezpieczenie zdrowotne (od zasiłków stałych)	5 066,60	4 619,00	4 480,19	7 446,45
Usługi opiekuńcze	10 401,50	10 401,50	6 368,22	6 368,22
DPS	66 862,36	69 299,63	90 717,30	90 515,76
SUMA	236 090	229 926	242 801	278 079

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej* za lata 2019-2022.

W wyniku analizy liczby rodzin, którym przyznano świadczenie oraz liczby osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na przestrzeni ostatnich czterech lat tj. od 2019 r. do 2022 r., zaobserwować można niewielki wzrost liczby rodzin, którym przyznano świadczenie (o 4%), natomiast zmniejszyła się liczba osób w rodzinach, w których przyznano świadczenie (o 21%).

Tab. 4 Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, którym przyznano pomoc społeczną w gminie Polanka Wielka w latach 2019 – 2022.

Forma pomocy	2019 r.		2020 r.		2021 r.		2022 r.	
	liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe	11	15	9	10	11	14	13	16
Zasiłki okresowe	14	29	11	17	12	17	19	30
Zasiłki celowe: w tym na żywność w ramach programu,	21	55	20	48	23	56	22	45

opał, leki, zasiłki z tytułu zdarzenia losowego								
Posiłki w szkole i przedszkolu	10	43	9	35	14	32	13	28
Składki na ubezpieczenie zdrowotne (od zasiłków stałych)	11	15	8	9	10	9	12	15
Usługi opiekuńcze	6	8	6	8	2	2	3	3
Praca socjalna - bez świadczeń pieniężnych	41	112	46	126	39	101	38	83
DPS	3	3	2	2	2	2	2	2
SUMA	117	280	111	255	113	233	122	222

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej* za lata 2019-2022.

W okresie ostatnich 4 lat widoczny jest wzrost wydatków na świadczenia rodzinne w gminie. Znaczący wzrost można zaobserwować przede wszystkim w wydatkach na świadczenia pielęgnacyjne, których wartość od 2019 r. została podwojona, jak również w wydatkach przeznaczonych na składki na ubezpieczenie społeczne od świadczenia pielęgnacyjnego, które wzrosły o ponad 70%. Tendencja spadkowa widoczna jest natomiast w wydatkach przeznaczonych na świadczenie rodzicielskie (spadek o ok. 68%) oraz w wydatkach na zasiłki rodzinne z dodatkami (spadek o ok. 35%).

Tab. 5 Wydatki na świadczenia rodzinne w latach 2019 - 2022.

Świadczenia rodzinne	Kwota świadczeń w zł			
	2019	2020	2021	2022
Zasiłki rodzinne z dodatkami	346 028,32	291 473,93	247 971,47	223 471,40
Świadczenia opiekuńcze, w tym:	498 437,12	639 937,50	811 571,64	877 146,16
Zasiłki pielęgnacyjne	192 703,92	224 622,50	236 560,64	237 208,16
Świadczenia pielęgnacyjne	305 733,20	400 435,00	567 571,00	639 938,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	0,00	14 880,00	7 440,00	7 440,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia	40 000,00	31 000,00	32 000,00	19 000,00
Świadczenie rodzicielskie	107 734,00	77 578,00	45 162,30	34 936,80
Składki na ubezpieczenie społeczne od świadczenia pielęgnacyjnego	63 629,56	64 999,92	105 465,27	109 282,31
Składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczenia pielęgnacyjnego	x	x	9 794,25	9 100,80
Jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000,00	4 000,00	4 000,00	0,00	8 000,00
SUMA	1 059 829,00	1 108 989,35	1 251 964,93	1 280 937,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Sprawozdań z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej* za lata 2019-2022.

W dniu 27.04.2022 r. Rada Gminy Polanka Wielka uchwałą nr L/292/2022 uchwaliła „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Polanka Wielka na lata 2022–2024”. Odbiorcami ww. programu są rodziny z dziećmi z terenu gminy Polanka Wielka, głównie dysfunkcyjne i niewydolne wychowawczo. Działania profilaktyczne programu są skierowane do całej społeczności gminy. Koordynatorem programu jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej. Celem głównym przedmiotowego programu jest: „Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w Gminie Polanka Wielka, sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

Ponadto w ramach działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej realizowane są następujące zadania:

- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - Uchwałą Nr XXXV/7186/2020 Rady Gminy Polanka Wielka z dnia 30 grudnia 2020 r. przyjęty został Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który będzie realizowany w latach 2021–2025;
- pomoc materialna dla uczniów;
- rządowy program „Korpus Wsparcia Seniorów” edycja 2022, dzięki któremu osoby powyżej 65. roku życia w czasie pandemii koronawirusa COVID-19 mogły uzyskać niezbędną pomoc bez konieczności wychodzenia z domu w okresie od 01.01.2022 do 31.12.2022 r.;
- Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014–2020;
- Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” - celem Programu było wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Osoby te miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności, załatwieniu spraw urzędowych czy podejmowaniu aktywności społecznej. Program miał na celu również przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami poprzez umożliwienie im uczestnictwa w wydarzeniach społecznych, kulturalnych czy sportowych;
- placówka wsparcia dziennego „SŁONECZKO” - na terenie gminy w ramach projektu dofinansowanego z Funduszy Europejskich pn. „Utworzenie placówki wsparcia dziennego w Gminie Polanka Wielka” funkcjonuje świetlica „SŁONECZKO”, oferująca indywidualne zajęcia z psychologiem, pedagogiem i logopedą oraz grupowe zajęcia informatyczne, matematyczne, językowe, korekcyjne itp., a także wyjazdy integracyjno-rozrywkowe;
- realizacja świadczeń na rzecz obywateli Ukrainy - na podstawie art. 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej realizował jednorazowe

świadczenie w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe;

- realizacja świadczenia 40 zł na zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy - na podstawie art. 13 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej realizował świadczenie, które przysługuje każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, która zapewniała, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy;
- program „Czyste powietrze” to kompleksowy program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program skupia się na wymianie starych pieców i kotłów na paliwo stałe oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych by efektywnie zarządzać energią;
- realizacja dodatków węglowych, elektrycznych;
- realizacja ustawy o dodatku osłonowym.

II.4. Sytuacja gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka sukcesywnie się powiększa i od 2018 r. do 2022 r. wzrosła o 13%. Dynamika przyrostu w gminie jest wyższa niż w powiecie oświęcimskim (10%), jednak niższa niż w całym województwie małopolskim (18%). Na obszarze gminy, powiatu i województwa najwięcej jest zarejestrowanych podmiotów zatrudniających 0–9 osób. Na obszarze województwa małopolskiego udział podmiotów zatrudniających powyżej 250 osób w łącznej liczbie podmiotów wynosi 0,07%, w powiecie oświęcimskim 0,06%, natomiast na obszarze gminy nie ma zarejestrowanych podmiotów zatrudniających powyżej 250 osób.

Tab. 6 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w latach 2018 – 2022.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
województwo małopolskie	391 539	409 849	426 306	445 149	463 034
powiat oświęcimski	14 548	14 969	15 344	15 676	15 993
gmina Polanka Wielka	337	343	346	370	382

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tab. 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w 2022 r. wg klas wielkości.

	gmina Polanka Wielka	powiat oświęcimski	województwo małopolskie
0 - 9	369	15 493	448 482
10 - 49	11	394	11 962

50 - 249	2	96	2 250
250 - 999	0	8	285
1000 i więcej	0	2	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zarówno w gminie, w powiecie oświęcimskim, jak i w całym województwie małopolskim najmniejszy udział podmiotów gospodarki narodowej w całej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON można zaobserwować w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, natomiast największy udział w pozostałej działalności.

Tab. 8 Udział podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w 2022 r. wg grup rodzajów działalności PKD 2007.

	gmina Polanka Wielka	powiat oświęcimski	województwo małopolskie
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,26%	0,62%	0,86%
przemysł i budownictwo	34,03%	24,76%	25,00%
pozostała działalność	65,71%	74,62%	74,14%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

II.5. Rynek pracy

W gminie Polanka Wielka, jak i w większości gmin powiatu oświęcimskiego (za wyjątkiem gmin Chełmek i Przeciszów), w całym powiecie oświęcimskim oraz w całym województwie małopolskim widoczny jest spadek bezrobocia na przestrzeni ostatnich 5 lat tj. od 2018 r. do 2022 r. Wyraźny wzrost bezrobocia na wszystkich analizowanych obszarach odnotowano w 2020 r., co prawdopodobnie związane było z pandemią COVID-19 wywołaną przez koronawirusa SARS-CoV-2, jednak obecnie widoczna jest już tendencja spadkowa bezrobocia. W gminie Polanka Wielka zaobserwowano spadek bezrobocia na poziomie prawie 18%, a więc jest on wyższy niż w całym powiecie oświęcimskim (9,44%) oraz w województwie małopolskim (niecałe 10%). Ze wszystkich gmin powiatu oświęcimskiego jedynie w dwóch gminach (gmina Osiek – 23% i gmina Zator – 22,8%) odnotowano wyższy spadek bezrobocia niż w gminie Polanka Wielka.

Tab. 9 Zmiana poziomu bezrobocia w gminie Polanka Wielka na tle bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego oraz województwa małopolskiego w latach 2018 – 2022.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
miasto Oświęcim	851	758	1 013	820	779
gmina Brzeszcze	267	249	327	306	256
gmina Chełmek	187	158	252	199	193
gmina Kęty	904	884	1 053	900	816
gmina Osiek	130	107	144	102	100
gmina Oświęcim	242	202	289	227	210
gmina Polanka Wielka	56	44	74	54	46
gmina Przeciszów	92	97	136	99	94

gmina Zator	171	154	216	152	132
powiat oświęcimski	2 900	2 653	3 504	2 859	2 626
województwo małopolskie	71 489	62 610	83 050	69 948	64 379

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak już wskazano powyżej liczba bezrobotnych w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022 (za wyjątkiem dużego wzrostu w 2020 r.) wyraźnie spadła - w 2018 r. wynosiła 56 osób (w tym 3 osoby z niepełnosprawnościami), natomiast w 2022 r. zarejestrowanych już było tylko 46 osób (w tym 6 osób z niepełnosprawnościami). W każdym przedstawionym roku widoczna jest jednak znacząca przewaga bezrobotnych kobiet, które stanowią aż ponad 60% (2018 r. - ok. 68%, 2019 r. - ok. 59%, 2020 r. - 63,5%, 2021 r. - ok. 65%, 2022 r. - ok. 61%) wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych.

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy to m.in. osoby do 25. roku życia, do 30. roku życia, powyżej 50. roku życia, jak również osoby długotrwale bezrobotne. Powyższym osobom trudniej jest znaleźć zatrudnienie np. w związku z brakiem lub słabym doświadczeniem zawodowym, czy niedostosowaniem kwalifikacji zawodowych do rynku pracy. W okresie od 2018 r. do 2022 r. osoby te stanowiły aż 85%–90% wszystkich bezrobotnych w gminie.

Liczba osób bezrobotnych do 30. roku życia co roku ulega zmianie, bez wyraźnej tendencji spadkowej lub wzrostowej, a ich udział w liczbie wszystkich bezrobotnych w gminie był następujący: 2018 r. - 35,7%, 2019 r. - 29,5%, 2020 r. - 41,9%, 2021 r. - 37%, 2022 r. - 39%. Analogicznie sytuacja wygląda w grupie bezrobotnych powyżej 50. roku życia, gdzie również sytuacja w każdym roku jest inna. W 2018 r. udział osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 14%, w 2019 r. - 25%, w 2020 r. - 20%, w 2021 r. - 13%, natomiast w 2022 r. - 17%.

W latach 2018 - 2021 liczba osób długotrwale bezrobotnych stale rosła i w 2021 r. wynosiła 30 osób, co stanowiło aż 55,5% wszystkich bezrobotnych na terenie gminy. Dopiero w 2022 r. liczba ta spadła do 22, a udział w ogólnej liczbie bezrobotnych był na poziomie 47,8%.

Tab. 10 Liczba bezrobotnych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022.

	bezrobotni			będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	do 30 roku życia	do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni					
2018	56	38	18	50	20	9	8	17
2019	44	26	18	41	13	5	11	22
2020	74	47	27	63	31	12	15	23
2021	54	35	19	47	20	10	7	30
2022	46	28	18	40	18	7	8	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informacji o stanie bezrobocia w gminach 2022 r., <https://oswiecim.praca.gov.pl/informacje-o-stanie-bezrobocia-w-gminach-2022r>.

II.6. Oświata

W gminie Polanka Wielka funkcjonuje jeden Zespół Szkolno-Przedszkolny, którego siedziba mieści się na ul. Długiej 14. Znajduje się tam Samorządowe Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa,

w której uczą się dzieci klas IV–VIII, natomiast w dodatkowej lokalizacji Szkoły Podstawowej przy ul. Długiej 175 uczą się dzieci klas I–III. Według stanu na koniec 2022 r. w Samorządowym Przedszkolu znajdowało się 8 oddziałów przedszkolnych, w których łączna liczba wychowanków wynosiła 193, w tym 53 sześciolatków. W roku szkolnym 2022/2023 w szkole uczyło się 367 uczniów. Zarówno szkoła, jak i przedszkole zapewniają edukację również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Tab. 11 Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach i przedszkolach.

	wg stanu na 30.09.2020 r.		wg stanu na 30.09.2021 r.		wg stanu na 30.09.2022 r.	
	szkoła podstawowa	przedszkole	szkoła podstawowa	przedszkole	szkoła podstawowa	przedszkole
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	1	2	1	1	2	0
niestyszący, słabosłyszący	1	1	1	0	2	0
niewidomi, słabowidzący	0	0	1	0	1	0
z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją	0	1	0	0	0	0
z niepełnosprawnością w stopniu lekkim	1	0	1	0	3	1
z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym	0	0	1	0	1	0
z autyzmem, w tym Zespołem Aspergera	0	0	0	0	0	1
niedostosowani społecznie/zagrożeni niedostosowaniem społecznym	1	0	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie gminy Polanka Wielka za 2022 rok.

Według danych na koniec 2022 r. w Zespole Szkolno-Przedszkolnym zatrudnionych było 56 nauczycieli (38 w szkole, 18 w przedszkolu), 20 pracowników obsługi (7 w szkole i 13 w przedszkolu) oraz 4 osoby w administracji. Większość zatrudnionych nauczycieli w roku szkolnym 2022/2023 to nauczyciele dyplomowani (51%), ponadto zatrudnieni byli nauczyciele kontraktowi (25%), mianowani (20%) oraz 2 stażystów.

Zespół Szkolno-Przedszkolny realizuje wiele projektów. Zgodnie z raportem o stanie gminy Polanka Wielka za 2022 r. zostały zrealizowane następujące projekty:

- Mleko i owoce w szkole,
- Program Edukacyjny – Ratujemy i uczymy ratować – Fundacja WOŚP,
- Akcje charytatywne – zbiórka karmy i koców dla zwierząt,

- Zbieranie kosmetyków i słodyczy dla Domu Dziecka,
- Zbiórka plastikowych nakrętek dla Stowarzyszenia Pozytywni,
- Akcja – Góra grosza,
- Projekt edukacyjny w klasach I – III – Czas na zdrowe odżywianie i walkę z otyłością,
- Akcja – Pomoc uchodźcom z Ukrainy,
- SKS - projekt MSiT, w ramach którego finansowane jest wynagrodzenie nauczycieli - 6 godzin tygodniowo,
- „Umiem pływać” – program MSiT – nauka pływania dla klas II,
- „Już pływam” – program UMWM – nauka pływania dla klas III,
- 30 Finał WOŚP,
- Program WF z AWF – program MEiN w ramach projektu finansowane jest wynagrodzenie nauczycieli – 6 godzin tygodniowo,
- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 -Priorytet3,
- Dzień Rodziny,
- Rajd Rowerowy,
- „Dzień Ziemi”, festyn ekologiczny kwiecień i październik,
- Projekt „Laboratoria Przyszłości”,
- Program „Razem działamy, czysto oddychamy” – pozyskanie wskaźników określających jakość powietrza,
- Akcja Lidla - Szkoły pełne talentów,
- „Nasza pasja jest naszą siłą” – spotkanie ze sportowcem niepełnosprawnym z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych,
- Program Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego „Rozwój kształcenia ogólnego – Cyfryzacja szkół prowadzących kształcenie ogólne”, grant nr I i grant nr III,
- Wycieczki z dofinansowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zorganizowano również: zielone przedszkole w Łebie, białą szkołę w Murzasichlu, zieloną szkołę w Darłównku.

Do przeprowadzenia analizy wyników z egzaminów ósmoklasisty przyjęto wyniki uzyskane podczas egzaminu z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego dla województwa małopolskiego, powiatu oświęcimskiego oraz wszystkich gmin w obrębie powiatu oświęcimskiego. Łączna średnia ze wszystkich trzech przedmiotów w gminie Polanka Wielka była wyższa niż średnia dla powiatu oświęcimskiego (wyniki z matematyki i języka angielskiego były wyższe niż średnie wyniki dla całego powiatu), wyniki z języka angielskiego były drugimi najlepszymi ze wszystkich gmin powiatu, a z matematyki – czwartymi.

Tab. 12 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2023 r. na gminach powiatu oświęcimskiego na tle całego województwa małopolskiego i powiatu oświęcimskiego.

	język polski	matematyka	język angielski	średnia
województwo małopolskie	69,47%	59,69%	68,96%	66,04%
powiat oświęcimski	65,85%	55,10%	65,30%	62,08%
miasto Oświęcim	64,69%	52,86%	65,68%	61,08%
gmina Brzeszcze	66,80%	57,68%	61,11%	61,86%
gmina Chełmek	65,40%	53,91%	70,59%	63,30%
gmina Kęty	66,58%	54,65%	65,96%	62,40%
gmina Osiek	67,58%	61,93%	62,00%	63,84%
gmina Oświęcim	65,22%	55,41%	67,28%	62,64%
gmina Polanka Wielka	64,31%	55,61%	67,45%	62,46%
gmina Przeciszów	64,85%	49,72%	59,82%	58,13%
gmina Zator	67,21%	58,32%	64,28%	63,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

II.7. Kultura, sport i rekreacja

W gminie Polanka Wielka w 2000 r. w wyniku połączenia Gminnej Biblioteki Publicznej i Gminnego Ośrodka Kultury zostało utworzone Gminne Centrum Kultury jako samorządowa instytucja kultury. Jednostka ta wpisana została do gminnego rejestru instytucji kultury i uzyskała osobowość prawną, działa samodzielnie na podstawie nadanej uchwałą Rady Gminy statutu.

Na terenie gminy działają następujące zespoły artystyczne: Dziecięcy Zespół Folklorystyczny, Zespół Śpiewaczy, Mażoretki, Cherleaders oraz Orkiestra Dęta.

W 2022 r. na terenie gminy zorganizowano wiele imprez kulturalnych.

Tab. 13 Najważniejsze imprezy kulturalne na terenie gminy w 2022 r.

Nazwa imprezy	Organizator	Charakter imprezy	Czas trwania	Szacunkowa liczba uczestników
Pokaz Potraw Wielkanocnych	GCK w Polance Wielkiej	powiatowy	1	100
Rajd rowerowy	ZSP w Polance Wielkiej	lokalny	1	160
Zawody na Pumtracku		ogólnopolski	1	100
Międzynarodowy Festiwal Dziecięcych Zespołów Folklorystycznych	GCK w Polance Wielkiej	międzynarodowy	1	600
Dni Polanki Wielkiej	GCK w Polance Wielkiej	lokalny	2	900
Dożynki Gminne	Gmina Polanka Wielka, OSP w Polance Wielkiej, GCK w Polance Wielkiej	lokalny	1	300
Obchody 11 listopada	OSP	lokalny	1	150
Sylwester pod chmurką	GCK w Polance Wielkiej	powiatowy	1	250
Piknik ekologiczny	ZSP w Polance Wielkiej	lokalny	1	400

Źródło: opracowanie własne.

W Polance Wielkiej działa Ludowy Klub Sportowy „Strumień”. Dysponuje on własną bazą sportową, jest organizatorem imprez sportowych oraz bierze udział w lokalnych rozgrywkach piłkarskich. Boisko LKS „Strumień” stanowi główną bazę sportową gminy do organizacji gier zespołowych.

Na obszarze gminy występują również inne obiekty sportowe i rekreacyjne:

- boisko wielofunkcyjne przy Szkole podstawowej (stan bardzo dobry);
- plac zabaw przy Klubie LKS (stan bardzo dobry);
- plac zabaw - przy Urzędzie Gminy (stan bardzo dobry);
- siłownia zewnętrzna przy Urzędzie Gminy (stan bardzo dobry);
- wiata w Parku rekreacyjnym (stan bardzo dobry);
- plac zabaw w Centrum (stan bardzo dobry);
- pumptrack – tor rowerowy;
- tężnia solankowa.

II.8. Opieka zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonuje Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej, który jest zakładem samodzielnym, co oznacza między innymi, że sam musi pokrywać wszystkie koszty związane z działalnością. Do Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Polance Wielkiej zadeklarowanych jest około 5 tysięcy osób, z czego znaczna część deklaracji wpłynęła z innych miejscowości. PZOZ w Polance Wielkiej posiada dobrze wyposażony w sprzęt gabinet fizjoterapii, jak również aparat EKG, oraz gabinet dentystyczny. Wśród poradni specjalistycznych na terenie budynku PZOZ działa poradnia dla kobiet. Opieka specjalistyczna, w tym szpitalna, dostępna jest na terenie Oświęcimia.

Na obszarze gminy zlokalizowane są 2 apteki:

- Apteka „Arnika” – Polanka Wielka, ul. Długa 5;
- Apteka „Przyjazna” – Polanka Wielka, ul. Kasztanowa 5a.

II.9. Bezpieczeństwo publiczne

W gminie Polanka Wielka za bezpieczeństwo odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Oświęcimiu. Najczęściej popełnianymi przestępstwami w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022 były oszustwa i niealimentacja, jak również znęcanie się nad osobą najbliższą oraz kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości.

Tab. 14 Najczęściej popełniane przestępstwa w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022.

Przestępstwa	Liczba przestępstw
--------------	--------------------

oszustwo (art. 286 KK oraz art. 287 KK)	30
niealimentacja (art. 209 KK)	29
znęcanie się nad osobą najbliższą (art. 207 KK)	14
kierowanie pojazdem mechanicznym w stanie nietrzeźwości (art. 178a KK)	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Oświęcimiu.

Dane zgromadzone przez Komendę Powiatową Policji w Oświęcimiu wskazują, że w latach 2018–2022 ogólna liczba przestępstw w gminie Polanka wynosiła od 25 do 37 rocznie. Od 2020 r. do 2022 r. liczba przestępstw wyraźnie spadła (o 32%). W analizowanym okresie ostatnich 5 lat nie wykryto przestępstw wśród osób nieletnich. Wykrywalność przestępstw w gminie jest różna w każdym roku i nie wykazuje ani tendencji spadkowej, ani wzrostowej.

Tab. 15 Przestępczość w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022.

	liczba przestępstw ogółem	liczba przestępstw wśród nieletnich	wykrywalność przestępstw
2018	32	0	66,6%
2019	27	0	76,2%
2020	37	0	65,4%
2021	35	0	50%
2022	25	0	52,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Oświęcimiu.

II.10. Aktywność społeczna

Na terenie gminy Polanka Wielka zarejestrowano kilka organizacji pozarządowych, których cele działania zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tab. 16 Organizacje pozarządowe, które mają swoją siedzibę w gminie Polanka Wielka.

Organizacja	Cel działania
Zrzeszenie Producentów Trzody Chlewnej w Polance Wielkiej	poprawienie efektywności gospodarowania w gospodarstwach rolnych swoich członków; wzrost dochodów członków, minimalizowanie kosztów nabycia środków produkcji i maksymalizacja przychodów ze sprzedaży produktów rolnych; organizowanie niezbędnych usług i poprawa jakości usług związanych ze sprzedażą produktów rolnych bądź dostawą środków produkcji lub też zapewnienie wyspecjalizowanych usług handlowych; zachęta do wytwarzania i sprzedaży produktów wysokiej jakości oraz nabywania dla członków środków produkcji w rodzaju i ilości zapewniających najwyższą wydajność i dochodowość
Ochotnicza Straż Pożarna w Polance Wielkiej	zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami; udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów, innych klęsk i zdarzeń; informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i sposobach ochrony przed nimi; rozwijanie zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu; wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu; prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z państwową strażą pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami; działania na rzecz ochrony środowiska; wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych; działalność na rzecz rozwoju sektora rybołówstwa i akwakultury

<p>Ludowy Klub Sportowy „Strumień”</p>	<p>organizacja sekcji i szkoleń sportowych, w tym otoczenie opieką zawodników oraz stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju różnych dyscyplin sportu; dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu moralnego, sportowego zawodników i działaczy; organizowanie różnego rodzaju zawodów własnych i imprez sportowych oraz uczestniczenie w państwowym i wewnątrzorganizacyjnym systemie zawodów sportowych; propagowanie rozwoju kultury fizycznej i turystyki poprzez aktywne uczestnictwo w realizacji programów środowiskowych, gminnych, wojewódzkich i krajowych działalności LKS; organizacja obozów szkoleniowych dla zawodników; zarządzanie posiadanymi obiektami i urządzeniami sportowymi oraz rekreacyjnymi, dbanie o ich rozbudowę, modernizację, remonty i konserwację; współdziałanie w zakresie rozwoju dyscyplin sportu oraz form aktywnego wypoczynku z właściwymi instytucjami i organizacjami; organizowanie i prowadzenie działalności gospodarczej z zachowaniem obowiązujących przepisów; podejmowanie innych przedsięwzięć w celu realizacji działalności statutowej; współpraca z samorządem lokalnym, związkami zawodowymi, szkołami i organizacjami młodzieżowymi oraz społecznymi</p>
<p>Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich - Twórczych Kobiet</p>	<p>działalność opiekuńcza, oświatowa, edukacyjna, kulturalna, wspieranie inicjatyw społecznych, ochrona i promocja zdrowia; współpraca i pomoc dla innych organizacji; reprezentowanie interesów organizacji społecznych działających na terenie wsi wobec władzy samorządowej, rządowej oraz innych organizacji; wspomaganie członków w działalności gospodarczej, kulturalnej i społecznej; wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych, kulturalnych, społecznych oraz zdrowotnych; ochrona praw, reprezentowanie interesów i działanie na rzecz poprawy życia i pracy kobiet wiejskich, udzielanie pomocy kobietom w wykonywaniu obowiązków matki, obywatelki, producentki i gospodyni; inicjowanie i podejmowanie różnorodnych działań na rzecz poprawy życia i pracy kobiet wiejskich; prowadzenie wśród kobiet wiejskich działalności społeczno-wychowawczej, oświatowo-kulturalnej, w zakresie poprawy warunków socjalno-bytowych rodzin wiejskich, upowszechnianie postępu w rolnictwie i gospodarstwie domowym oraz poprawa stanu ochrony zdrowia i opieki społecznej mieszkańców wsi; współpraca z innymi organizacjami o podobnym profilu w kraju i za granicą</p>

<p>Polańskie Stowarzyszenie Rozwoju i Rekreacji</p>	<p>realizacja i koordynacja zadań publicznych w zakresie: ochrony i promocji zdrowia – organizowanie imprez z zakresu profilaktyki i promowania zdrowego i higienicznego stylu życia; organizowanie imprez kulturalnych (imprezy integracyjne, kulturalno-oświatowe); działania na rzecz promocji gminy, pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównanie szans tych osób i rodzin; działalność charytatywna; podtrzymanie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej, kulturowej; działalność na rzecz mniejszości narodowych; działanie na rzecz osób niepełnosprawnych; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy oraz zagrożonych zwolnieniem z pracy; upowszechniania i ochrony praw kobiet, działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn; działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; nauki, edukacji, oświaty i wychowania; krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży; porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym; upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; upowszechniania i ochrony praw konsumentów; działań na rzecz integracji europejskich oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; promocji i organizacji wolontariatu; działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe; profilaktyki przeciw uzależnieniom</p>
<p>Stowarzyszenie Grupa Motocyklowa Free Oświęcim</p>	<p>wspólne uprawianie turystyki motocyklowej; promowanie bezpiecznych pokazów motocyklowych; popularyzowanie wiedzy o ruchu motocyklowym; kreowanie pozytywnego wizerunku motocyklisty w społeczeństwie, w szczególności wśród uczestników ruchu drogowego; poprawa techniki jazdy motocyklem, ochrona praw i interesów motocyklistów; pomoc dzieciom z placówek opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności typu socjalizacyjnego, rodzinnego, wielofunkcyjnego oraz z organizacji dobroczynnych</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego, <https://ekrs.ms.gov.pl/>.

Zgodnie z danymi zawartymi w Sprawozdaniach z realizacji programu współpracy Gminy Polanka Wielka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2018 - 2022 kwota dotacji w 2022 r. uległa zwiększeniu aż o 50% w stosunku do 2019 r.

W latach 2018–2022 w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego dotację otrzymywała Ochotnicza Straż Pożarna w Polance Wielkiej. Dzięki otrzymanym środkom zapewniono cykliczne zajęcia dla nowych członków orkiestry i podniesiono poziom umiejętności muzycznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Ponadto zakupiono i uzupełniono umundurowanie członków orkiestry oraz dokonano zakupu oraz niezbędnych napraw instrumentów. Ponadto w ramach ww. konkursu w 2018 r. dotację otrzymało również Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich - Twórczych Kobiet. Dzięki otrzymanym środkom stworzono możliwości rozwoju aktywności społeczności lokalnej i promocji lokalnej twórczości kulturalnej. Poza tym ogłoszono również konkurs w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, w ramach którego w latach 2020-2022 dotację otrzymało

Polańskie Stowarzyszenie Rozwoju i Rekreacji. Zaplanowane przez Stowarzyszenie działania przyczyniły się do zwiększenia aktywności mieszkańców gminy w różnych grupach wiekowych. Umożliwiono atrakcyjne formy spędzania wolnego czasu, które przyczyniły się do zwiększenia aktywności fizycznej. W 2022 r. ogłoszony został dodatkowo jeszcze konkurs z zakresu działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W ramach przedmiotowego konkursu dotację otrzymało Stowarzyszenie dla dzieci niepełnosprawnych „PROMYK” w Oświęcimiu. Dzięki realizowanej przez Stowarzyszenie formie wsparcia, takiej jak rehabilitacja ruchowa, udało się zahamować regres w stanie zdrowia podopiecznych. Dzięki pracy rehabilitantów możliwe było utrzymanie sprawności fizycznej podopiecznych na poziomie adekwatnym do schorzenia, a także utrzymanie zakresów ruchów w stawach, co zapobiegło przykurczom mięśniowym oraz wtórnym deformacjom w układzie kostno-stawowym. Dzięki realizacji zaplanowanych przez Stowarzyszenie działań nastąpiło wypracowanie czynności ruchowych u podopiecznych z porażeniem mózgowym, które są najbardziej zbliżone do prawidłowych i zapobiegają utrwaleniu się nieprawidłowych wzorców. U dzieci z porażeniem mózgowym nastąpiła niewielka poprawa funkcjonowania kończyn dolnych i górnych. Dzięki ćwiczeniom równoważnym nastąpiła poprawa w utrzymywaniu równowagi i nauki chodzenia u najmłodszych podopiecznych. U dzieci z Zespołem Downa uzyskano poprawę sprawności ruchowej. Dzięki realizacji zadania podopieczni z gminy Polanka Wielka zwiększyli swoje zdolności manualne, zahamowany został regres w ich stanie zdrowia, a także nastąpiła poprawa kondycji.

Tab. 17 Organizacje pozarządowe – wykorzystanie przyznanej dotacji w latach 2018-2022.

	przeznaczona kwota dotacji	wykorzystana kwota dotacji	w tym:	
2018	58 000,00	57 999,80	49 999,80	Ochotnicza Straż Pożarna w Polance Wielkiej
			8 000,00	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich - Twórczych Kobiet
2019	50 000,00	46 219,80	46 219,80	OSP w Polance Wielkiej
2020	60 000,00	59 994,30	50 000,00	OSP w Polance Wielkiej
			9 994,30	Polańskie Stowarzyszenie Rozwoju i Rekreacji
2021	60 000,00	54 750,12	45 000,00	OSP w Polance Wielkiej
			9 750,12	Polańskie Stowarzyszenie Rozwoju i Rekreacji
2022	75 000,00	74 964,54	49 999,76	OSP w Polance Wielkiej
			14 964,78	Polańskie Stowarzyszenie Rozwoju i Rekreacji
			10 000,00	Stowarzyszenie dla dzieci niepełnosprawnych "PROMYK" w Oświęcimiu

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji programu współpracy Gminy Polanka Wielka z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za lata 2018-2022.

W ramach realizowanego na obszarze gmin Zator, Preciszów, Spytkowice, Brzeźnica, Osiek i Polanka Wielka Pilotażowego Programu Leader+ w dniu 21.03.2006 r. została zawiązana Lokalna

Grupa Działania - Stowarzyszenie „Dolina Karpia”. Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia jest ono dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju ww. gmin, a w szczególności:

- 1) opracowanie i wspieranie realizacji Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich (ZSROW) w rozumieniu przepisów SPO, dla gmin Zator, Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Preciszów, Spytkowice;
- 3) promocja gmin;
- 4) mobilizowanie ludności do aktywnego udziału w procesie rozwoju;
- 5) upowszechnianie i wymianę informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności;
- 6) wspieranie zastosowania nowych informacji i nowych technologii w celu podniesienia konkurencyjności produktów i usług;
- 7) poprawę jakości życia;
- 8) podejmowanie działań na rzecz podnoszenia wartości lokalnych produktów zwłaszcza przez integrowanie małych jednostek produkcyjnych;
- 9) wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, w tym potencjału obszaru należącego do sieci Natura 2000;
- 10) działania na rzecz turystyki, rybołówstwa, ornitologii i wędkarstwa.

II.11 Analiza SWOT

Jednym z elementów każdej strategii jest heurystyczna technika analityczna - analiza SWOT jako narzędzie ukierunkowujące zarządzanie strategiczne. Jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót pochodzi od angielskich słów:

- *S - Strengths*, silne strony, zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane „przez naturę”, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- *W - Weaknesses*, wady, słabe strony stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą dotyczyć całej gminy, jak i jej części.
- *O - Opportunities*, okazje, możliwości, szanse atuty zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabią występujące niekorzystne zjawiska.
- *T - Threats*, trudności, zagrożenia – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.

Podstawowymi celami, którym służy prawidłowo przeprowadzona analiza SWOT, jest: unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmocnienie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi ona efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - sprawne i efektywne funkcjonowanie GOPS, - porozumienie i szeroka współpraca między instytucjami publicznymi i innymi podmiotami w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, - wyraźny spadek liczby przestępstw i wysokie poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców, - wzrost liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, - zmniejszające się ujemne saldo migracji, - atrakcyjne położenie geograficzne, - kultywowanie tradycji, - dokumenty programujące rozwiązywanie różnych grup problemów społecznych: Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Polanka Wielka na lata 2022–2024, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025; - realizacja Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” - placówka wsparcia dziennego „Słoneczko”, - aktywne wsparcie uchodźców z Ukrainy, - sukcesywnie powiększająca się liczba podmiotów gospodarki narodowej, - spadek bezrobocia na przestrzeni ostatnich 5 lat, - zapewnienie przez gminę edukacji również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami (przedszkolnej i szkolnej), - dobra dostępność oraz jakość opieki przedszkolnej i szkolnictwa podstawowego, - bardzo dobre wyniki egzaminów ósmoklasistów, - szereg realizowanych programów i projektów szkolnych (m.in. Mleko i owoce w szkole, program Edukacyjny – Ratujemy i uczymy ratować – Fundacja WOŚP, program edukacyjny w klasach I– 	<ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczności (spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz zwiększający się ujemny przyrost naturalny) i niedostosowana oferta usług publicznych, - niewystarczający dostęp do służby zdrowia, w kontekście narastającego problemu starzenia się społeczeństwa - występowanie barier dla osób z niepełnosprawnościami, - niewystarczający dostęp do poradnictwa specjalistycznego, - niewystarczający w stosunku do potrzeb dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, - niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, - wzrost kosztów ponoszonych przez gminę w ramach pomocy społecznej, - wzrost liczby rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej, - wysokie bezrobocie wśród osób w szczególnej sytuacji (do 30. roku życia, powyżej 50 roku życia, długotrwale bezrobotne), - problem braku kadry pedagogicznej, - ograniczanie liczby kontaktów międzyludzkich niosących za sobą uzależnienia behawioralne, - niewystarczająca liczba pracowników świadczących usługi opiekuńcze,

<p>III – czas na zdrowe odżywianie i walkę z otyłością),</p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie lokalnych artystów, - organizacja wielu imprez kulturalnych, - rozwinięta infrastruktura sportowa, - współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie ograniczania i zapobiegania zjawisku bezrobocia, - działalność władz gminy ukierunkowana na rozwój i wzrost poziomu życia mieszkańców, - wspieranie rodzin ze strony asystentów rodzin, - działalność Gminnego Centrum Kultury, - funkcjonowanie i aktywność lokalnych stowarzyszeń, zwłaszcza klubu sportowego, - dostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do osób ze specjalnymi potrzebami, - korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju turystyki jako jednej z „gałęzi” gospodarki lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba osób świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym, - zbyt mała grupa osób aktywnych; niski poziom zaangażowania w pracę społeczną, - deficyt organizacji pozarządowych wspierających rodziny i angażujących dzieci i młodzież do prowadzonych działań, - niewystarczająco rozwinięty wolontariat w gminie, w tym wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne, - problemy kadrowe w funkcjonowaniu ośrodka pomocy społecznej, związane z malejącym zainteresowaniem tym zawodem osób aktywnych zawodowo
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - perspektywa UE na lata 2021–2027, - nowe możliwości udzielenia pomocy osobom potrzebującym, - duża liczba kampanii społecznych wpływających na wzrost świadomości dot. integracji społecznej ludzi z różnymi problemami, - efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej, - wzrost minimalnego wynagrodzenia, - dostępność programów rządowych „500+” i „300+”, - zwiększająca się świadomość społeczna na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie, - propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia, - przełamywanie stereotypu myślenia na temat starości, - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, - zaangażowanie pracowników socjalnych w skuteczną pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, - poprawa wizerunku sektora pomocy społecznej, - rozwój technologii ułatwiający dostęp do usług społecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - migracja do większych miast, - pogorszenie sytuacji gospodarczej w kraju, - bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych, - konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji, - wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku objęcia ich wsparciem, - izolacja społeczna, - ubóstwo wśród części mieszkańców gminy, - bierność i apatia osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym, - wysokie świadczenia socjalne powodujące zaniechanie pracy, - nieatrakcyjne wynagrodzenia oferowane przez potencjalnych pracodawców, - kryzys rodziny i rozluźnienie więzi rodzinnych, - niedostateczne zaangażowanie rodziców i placówek oświatowych w wychowanie i kształtowanie dzieci i młodzieży, - występowanie czynników zakłócających funkcjonowanie rodzin: uzależnień, bezrobocia, ubóstwa, przemocy w rodzinie, rozpadu więzi rodzinnych,

<p>- rosnąca wśród mieszkańców, przedstawicieli instytucji i organizacji świadomość potrzeby współpracy na szczeblu lokalnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niekontrolowany dostęp dzieci i młodzieży do sieci Internet, telefonów, tabletów, - negatywne wzorce zachowań i ich powielanie, - obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej, - łatwiejszy dostęp do używek, - ukryty charakter przemocy w rodzinie, - obojętność społeczna wobec negatywnych zjawisk społecznych, - funkcjonowanie negatywnego wizerunku osoby starszej w świadomości społecznej i mediach jako roszczeniowej i oczekującej pomocy, - stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych przez społeczeństwo, - składanie obowiązku rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych głównie na barki systemu pomocy społecznej, - występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych, - zagrożenie epidemiami, - rosnący zakres obowiązków służb pomocowych, w tym zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie - zagrożenie wypaleniem zawodowym wśród pracowników pomocy społecznej, - nieprecyzyjne rozwiązania prawne i ich nadmiar, - zmienne przepisy prawa, - biurokracja w pomocy społecznej
--	--

II.12 Prognoza zmian

Podstawowym kierunkiem zmian w sferze społecznej w całym kraju, także w gminie Polanka Wielka, będzie demograficzne starzenie się ludności, a więc wzrost udziału osób starszych wśród ogółu populacji. Według informacji zawartej w Strategii Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego 2021-2030, w 2050 r. osoby w wieku poprodukcyjnym mogą stanowić nawet ponad 30% ogółu jego mieszkańców. To powoduje zaś konieczność dostosowania usług społecznych (m.in. usług opiekuńcze, opieki zdrowotnej lekarzy specjalistów, w tym zwłaszcza najbardziej wyspecjalizowanych – geriatrów) oraz infrastruktury do potrzeb i możliwości osób starszych.

Szkoły dotyka problem braku kadry pedagogicznej - młodzi absolwenci studiów pedagogicznych i osoby z przygotowaniem pedagogicznym nie są zainteresowane pracą w szkołach ze względu na duży nakład pracy przy niskim wynagrodzeniu. Rodziny o większych aspiracjach w zakresie

edukacji inwestują w dodatkowe formy nauczania, jak korepetycje czy edukacja w systemie prywatnym, co jednak pogłębiać będzie nierówności edukacyjne. Stąd istotne będzie prowadzenie zajęć wyrównawczych, aby zniwelować różnice w poziomie wiedzy, a z drugiej strony - zajęć rozwijających uczniów uzdolnionych, dzięki czemu pozostaną oni w publicznym systemie oświaty.

Starzenie się społeczeństwa nieść będzie także problemy na lokalnym rynku pracy, polegające na trudnościach ze znalezieniem pracowników. Ponadto ciągle służby pomocy społecznej borykają się ze zjawiskiem uzależnienia od świadczeń i niesamodzielności. Dlatego konieczne będzie kontynuowanie podnoszenia umiejętności zawodowych i kompetencji osób bezrobotnych.

Zmiany cywilizacyjne przyczyniają się do ograniczenia liczby bezpośrednich kontaktów międzyludzkich na rzecz ich przeniesienia do internetu. Zjawisko to pogłębiła dodatkowo pandemia. W efekcie dzieci i młodzież spędzają coraz więcej czasu przed komputerami i smartfonami, a seniorzy czy osoby z niepełnosprawnościami są bardziej wykluczone w kontaktach międzyludzkich. Dlatego też w ramach działań edukacyjnych powinno się zwiększać świadomość zagrożeń (w postaci przestępstw oraz uzależnień behawioralnych) związanych z nadmiernym korzystaniem z internetu.

W związku z coraz większą izolacją społeczną coraz więcej osób będzie postrzegać samodzielne życie i radzenie sobie z pojawiającymi się problemami jako element godności osobistej. W ramach świadczonych usług publicznych będzie więc konieczne dostosowywanie infrastruktury do potrzeb i możliwości fizycznych takich osób, a także przygotowanie oferty aktywizujących ich działań.

III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

III.1 Cele strategiczne i kierunki działań

CEL STRATEGICZNY I

ZARADNI I SAMODZIELNI MIESZKAŃCY

I.1 Wsparcie rodzin

- rozwój świadomości w zakresie przeciwdziałania i wsparcia rodzin, w których występuje zjawisko przemocy,
- kontynuacja organizacji wydarzeń gminnych skierowanych do rodzin,
- promowanie wydarzeń oraz edukacja w zakresie wspólnego spędzania czasu,
- edukacja w zakresie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych,
- warsztaty umiejętności praktycznych związanych z prowadzeniem gospodarstw domowych,
- wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin, w których występują problemy,

I.2 Wspieranie edukacji, w tym ustawicznej

- rozwój umiejętności cyfrowych mieszkańców gminy,
- współpraca z lokalnymi pracodawcami i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie zatrudniania beneficjentów pomocy społecznej,
- ciągłe podnoszenie jakości infrastruktury edukacyjnej w gminie,
- rozwój oferty zajęć wyrównujących szanse edukacyjne uczniów przy jednoczesnej dbałości o rozwój uczniów uzdolnionych,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi (również spoza terenu gminy) w zakresie realizacji projektów edukacyjnych,
- promocja projektów nastawionych na nabywanie i rozwijanie różnorodnych kompetencji i umiejętności (także pozazawodowych),
- organizacja wydarzeń promujących profilaktykę zdrowotną i zdrowy styl życia dla osób w różnym wieku,
- podnoszenie kwalifikacji i umiejętności pracowników samorządowych oraz osób zatrudnionych w gminnych jednostkach organizacyjnych.

CEL STRATEGICZNY II

POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

II.1 Wysoka dostępność instytucji i usług publicznych

- podejmowanie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego obejmującego obszar gminy,
- wzmacnianie kompetencji pracowników instytucji gminnych w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami,
- poprawa dostępności architektonicznej obiektów i przestrzeni publicznych, a także promowanie tego rodzaju zmian w obiektach i przestrzeniach prywatnych,
- współpraca i wspieranie organizacji społecznych w zakresie wspomaganie funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami,
- udzielanie codziennej pomocy osobom z różnego rodzaju niepełnosprawnościami.

II.2 Aktywny Senior

- rozwój usług opiekuńczych skierowanych do osób starszych,
- podjęcie starań na rzecz umożliwienia seniorom korzystania z domu dziennego pobytu, itp.,
- kontynuacja działań międzypokoleniowych i zwiększanie angażowania seniorów w realizowanie takich przedsięwzięć, np. w wolontariat,
- zwiększanie samodzielności seniorów poprzez edukację cyfrową oraz podnoszenie poziomu wiedzy o bezpieczeństwie i świadomości prawnej,
- angażowanie seniorów we współdecydowanie o gminie np. przez promowanie konsultacji społecznych, powołanie gminnej rady seniorów,
- podjęcie działań na rzecz wspierania seniorów w życiu codziennym (np. usługi „złotej rączki”).

CEL STRATEGICZNY III

ROZWÓJ PARTYCYPACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

- aktywizacja dzieci i młodzieży oraz edukowanie ich w zakresie samoorganizowania się,
- kształcenie liderów lokalnych wśród różnych grup mieszkańców,
- poszerzanie wiedzy na temat konsultacji społecznych/współdecydowania i współzarządzania przez mieszkańców,
- promowanie podejmowania inicjatyw przez mieszkańców,
- kontynuacja wspierania stowarzyszeń społecznych,
- wspieranie poszerzania aktywności w ramach wolontariatu,
- budowanie postaw prospołecznych i angażujących mieszkańców,
- wspieranie budowania lokalnej tożsamości.

III.2 Ramy finansowe

Wydatki gminy na zadania z zakresu polityki społecznej wzrosły między 2019 a 2022 r. o 53%. Można przypuszczać, że w kolejnych latach tendencja ta będzie się utrzymywała.

Tab. 18 Wydatki budżetowe na zadania z zakresu polityki społecznej w 2019 i 2022 r.

	2019	2022
700 Gospodarka mieszkaniowa	1 407 147	132 463
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	364 904	722 968
801 Oświata i wychowanie	6 277 239	7 803 809
851 Ochrona zdrowia	67 129	1 015 900
852 Pomoc społeczna	588 873	1 124 494
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	43 019	2 569 015
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	16 297	14 952
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	518 073	716 630
926 Kultura fizyczna	146 152	299 495
SUMA	9 428 833	14 399 726

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania RB28s za 2019 i 2022 r.

W celu realizacji zaplanowanych kierunków działań konieczne jest zapewnienie zróżnicowanych źródeł finansowania, tj.:

- środki własne gminy - środki zabezpieczone w budżecie gminy Polanka Wielka na realizację planowanych inwestycji w całości lub jako część środków przeznaczonych na dany projekt np. w formie wkładu własnego do projektów finansowych ze środków zewnętrznych;
- środki pozyskane z Unii Europejskiej - możliwości pozyskania funduszy unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 z programów krajowych i regionalnych, m.in. Funduszu Odbudowy, Europejskiego Funduszu Społecznego czy Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego;
- pozostałe programy europejskie, m.in. EOG i Fundusze Norweskie;
- środki z budżetu Państwa m.in. dotacje celowe z ministerstw, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych, Polski Ład i inne;
- środki funduszy celowych np. Funduszu Pracy, Funduszu Dostępności, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej;
- środki z programów europejskich i krajowych dedykowanych dla organizacji pozarządowych (dla projektów realizowanych przez ngosy) np. Aktywni Obywatele.

Tab. 19 Ramy finansowe działań określonych w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

CEL STRATEGICZNY	ROK	RAMY FINANSOWE
<u>ZARADNI I SAMODZIELNI MIESZKAŃCY</u>	2023	487.890,-
	2024	500.000,-
	2025	550.000,-
	2026	600.000,-
	2027	650.000,-
	2028	700.000,-
	2029	750.000,-
	2030	800.000,-
<u>POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA OSÓB ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI</u>	2023	200.000,-
	2024	220.000,-
	2025	240.000,-
	2026	260.000,-
	2027	280.000,-
	2028	300.000,-
	2029	320.000,-
	2030	340.000,-
<u>ROZWÓJ PARTYCYPACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ</u>	2023	15.000,-
	2024	17.500,-
	2025	20.000,-
	2026	22.500,-
	2027	25.000,-
	2028	27.500,-
	2029	30.000,-
	2030	32.500,-

III.3 Sposób realizacji i monitoring

Kluczowym elementem każdego dokumentu strategicznego jest sposób jego realizacji oraz monitorowanie celów, jakie zostały wyznaczone. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony jest w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznemu monitoringowi, ewaluacji i aktualizacji zapisów niniejszej Strategii. Żeby narzędzie, jakim jest Strategia, mogło być określane mianem skutecznego konieczne jest wyznaczenie koordynatora, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. Koordynatorem realizacji działań określonych w dokumencie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Polance Wielkiej na lata 2023-2030, zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pierwszym etapem wdrażania niniejszej strategii będzie podjęcie przez Radę Gminy uchwały przyjmującej dokument. Następnie strategia zostanie opublikowana na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej, aby mogła być dostępna nie tylko dla pracowników GOPS-u, ale również innych pracowników jednostek organizacyjnych gminy i podmiotów współpracujących w realizacji polityki społecznej gminy.

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Polanka Wielka na lata 2023-2030, jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiągniętych rezultatów i realizowanych działań. Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Następnie dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikacji słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Ewaluacja umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu - czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ. Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Niezwykle istotnym krokiem będzie powołanie Zespołu ds. Monitorowania, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. Zespół ds. Monitorowania zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy, w ciągu trzech miesięcy od dnia przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2030. W jego skład wejdą m.in. przedstawiciele:

- Gminnej Komisji Ochrony Środowiska, Zdrowia i Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej - kierownik Ośrodka i pracownicy,
- Gminnego Centrum Kultury w Polance Wielkiej - dyrektor Centrum,
- organizacji pozarządowych,
- Urzędu Gminy w Polance Wielkiej,
- Policji – Dzielnicy KPP w Oświęcimiu pełniący służbę w rejonie gminy Polanka Wielka.

Zespół ds. Monitorowania ustali swój regulamin oraz wybierze przewodniczącego oraz zastępcę. Przewodniczący Zespołu do 30 kwietnia każdego roku złoży Radzie Gminy Polanka Wielka opinię na temat realizacji Strategii w roku poprzednim. Zadaniem Zespołu ds. Monitorowania będzie sporządzanie raportu monitoringowego, ukazującego stan realizacji Strategii. Rezultaty raportu winny wskazywać na podejmowanie działań, których celem będzie zniwelowanie bądź usunięcie nieprawidłowości na etapie wdrażania Strategii. Co więcej, raport będzie stanowił podstawę do wszelkich prac aktualizacyjnych i składania sugestii adaptacji zapisów Strategii w stosunku do zachodzących zmian społeczno-gospodarczych na terenie Gminy Polanka Wielka.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Polanka Wielka na lata 2023–2030 będzie oceniana pod kątem uzyskanych efektów. Ewaluacja SRPS pozwoli określić zakres jej oddziaływania oraz zidentyfikuje bariery i ich przyczyny, a także określi czynniki powodzenia/sukcesu. Zgromadzona wiedza zostanie wykorzystana do wyznaczania nowych, kolejnych kierunków programowych, weryfikacji i modyfikacji zakładanych celów oraz sposobów ich realizacji. Badanie ewaluacyjne dostarczy rzetelnej i pogłębionej wiedzy na temat rzeczywistych efektów realizowanych działań oraz wartości dodanych tych przedsięwzięć. Ewaluacja będzie jedną z przesłanek uzasadniających potrzebę aktualizacji strategii. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda

samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny. Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, liczba świadczeniobiorców, liczba usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

Ewaluacja przeprowadzona zostanie w połowie okresu realizacji strategii oraz końcowa - w ostatniej fazie realizacji strategii (przed rozpoczęciem prac nad kolejnym okresem programowania strategicznego). Celem obu form ewaluacji będzie podsumowanie i ocena trafności, skuteczności i efektywności działań oraz ich rezultatów na poszczególnych etapach, a także sformułowanie rekomendacji na kolejne etapy prac. Ewaluacja będzie obejmować wnioski z realizacji programów operacyjnych oraz działań realizowanych na poziomie poszczególnych jednostek Gminy Polanka Wielka. Ewaluacja będzie również wykorzystywana po etapie testowania modelowych rozwiązań, żeby je usprawniać i potem upowszechniać.

Aktualizacja strategii będzie dokonywana w miarę potrzeb. W przypadku wskazania zasadności dokonania korekty dokumentu, zostanie powołany zespół roboczy ds. aktualizacji Strategii, który we wskazanym terminie przedstawi Wójtowi Gminy projekt nowej wersji dokumentu, uwzględniający powyższe rekomendacje.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych. Żeby skutecznie monitorować realizację zapisów Strategii, należy monitoring jej realizacji oprzeć na mierzalnych wskaźnikach, które będą mogły być porównywane w poszczególnych latach. Wskaźniki te muszą być odpowiednio dobrane, by odpowiadać realnym zmianom zachodzącym w przestrzeni społeczno-ekonomicznej, a zarazem uwzględniać specyfikę związaną z realizacją polityki społecznej przez lokalne instytucje.

Tab. 20 Wskaźniki realizacji celów strategicznych.

Cel strategiczny I

Zaradni i samodzielni mieszkańcy

Cele operacyjne strategii	Wskaźniki	Wartość bazowa składnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2023-2030
Wsparcie rodzin	<ul style="list-style-type: none"> - liczba realizowanych programów pomocy społecznej [szt.], - liczba godzin poradnictwa specjalistycznego [godz.], - liczba warsztatów dla rodziców [szt.], - liczba kampanii/projektów informacyjno-educacyjnych dot. przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie [szt.], - liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny [rodz.], - liczba wydarzeń zorganizowanych dla rodzin, uczących m.in. wspólnego spędzania czasu [szt.], - liczba kampanii/projektów informacyjno-educacyjnych dot. profilaktyki uzależnień [szt.], - liczba osób korzystających z placówki wsparcia dziennego „Słoneczko” [os.] 		
Wspieranie edukacji, w tym ustawicznej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zajęć, wydarzeń, warsztatów itp. zorganizowanych w gminie dla dzieci i młodzieży [szt.], - liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży [szt.], - liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych [szt.], - liczba spotkań z dziećmi i młodzieżą dotyczących edukacji z zakresie występujących zagrożeń oraz właściwego zachowania w szkole, domu, na drodze [szt.], - liczba programów profilaktyczno-educacyjnych w szkołach [szt.], - liczba zrealizowanych przez organizacje pozarządowe projektów w zakresie edukacji [szt.], - liczba modernizacji budynków placówek edukacyjnych [szt.], - liczba zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej [szt.], - liczba szkoleń dla pracowników samorządowych [szt.], - liczba szkoleń dla mieszkańców w zakresie kompetencji cyfrowych [szt.], - liczba zrealizowanych programów/projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym [szt.], 		

	- liczba kampanii informacyjnych zachęcających do nabywania i rozwijania różnorodnych kompetencji i umiejętności [szt.]	
Cel strategiczny II Poprawa warunków życia osób ze szczególnymi potrzebami		
Cele operacyjne strategii	Wskaźniki	
Wysoka dostępność instytucji i usług publicznych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń dla pracowników socjalnych [szt.], - liczba wspartych przez gminę organizacji pozarządowych [szt.], - liczba spotkań zorganizowanych dla instytucji publicznych i podmiotów pozarządowych, mających na celu wymianę informacji na temat bieżących problemów i wyzwań dot. polityki społecznej [szt.], - liczba udostępnionych informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych [szt.], - liczba współpracujących podmiotów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych [szt.], - liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w obiektach gminnych [szt.], - liczba działań wspierających przedsiębiorczość [szt.], - liczba doposażonych obiektów kultury [szt.], - liczba obiektów, w których zapewniono dostęp osobom ze szczególnymi ograniczeniami, np. likwidacja barier architektonicznych [szt.] 	
Aktywny Senior	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób korzystających z usług opiekuńczych [os.], - liczba zrealizowanych projektów/programów skierowanych do seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz długotrwale chorych [szt.], - liczba wolontariuszy pomagających seniorom [os.], - liczba imprez, wydarzeń itp. zorganizowanych w gminie dla seniorów [szt.], - liczba NGO aktywnie działających na rzecz osób starszych [szt.], - liczba szkoleń przeprowadzonych dla seniorów w zakresie zwiększania kompetencji cyfrowych [szt.], - powołanie gminnej Rady Seniorów 	
Cel strategiczny III Rozwój partycypacji społeczności lokalnej		
Wskaźniki		
- liczba konsultacji społecznych przeprowadzonych w gminie [szt.],		

<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń/warsztatów dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych w zakresie partycypacji społecznej, konsultacji społecznych, współdecydowania w zarządzaniu gminą [szt.], - liczba inicjatyw podjętych przez mieszkańców w ramach sąsiedzkiej samopomocy, dobrych praktyk [szt.], - liczba minigrantów przyznanych grupom nieformalnym [szt.], - liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących z gminą [szt.], - liczba nowych inicjatyw kulturalnych w ofercie kulturalnej gminy [szt.], - liczba inicjatyw społecznych na rzecz społeczności lokalnej [szt.], - liczba form aktywności związanej z folklorem i tradycjami gminy [szt.], - liczba liderów lokalnych [os.] 	
--	--

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Polanka Wielka zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Rozwiązywanie problemów państwo pozostawiło w dużej mierze samorządom – można tu wymienić: politykę senioralną, politykę rodzinną, nowe programy dla rodzin w pieczy zastępczej czy dotyczące polityki antyprzemocowej. Przy wydłużającym się życiu pojawią się problemy braku osób do opieki nad seniorami, nie tylko w ich własnych domach, ale również w zakresie zapewnienia specjalistycznej opieki lekarskiej i opieki pielęgnarskiej. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom. Realizacja Strategii, poprzez wdrażanie celów i zadań zaowocuje minimalizacją zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych oraz poprawą jakości życia mieszkańców. W związku z powyższym oczekiwany będzie:

- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu informacji między tymi podmiotami;
- poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych;
- rozszerzenie zakresu usług dla seniorów, poprawa dostępności usług dedykowanych seniorom oraz rozwój polityki senioralnej;
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- wzmocnienie roli i pozycji osób starszych w społeczności lokalnej;

- efektywniejszy udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym;
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej oraz zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie;
- stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu wsparcia rodzin, zapewniającego różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju;
- podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- zwiększenie poziomu świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży;
- zwiększenie udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej;
- poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia;
- zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia;
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa w społeczności lokalnej, w tym bezpieczeństwa uczniów;
- poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych;
- integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców gminy, wzrost aktywności, wzrost poczucia odpowiedzialności i tożsamości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030 jest podstawą do podejmowania działań w obszarze polityki społecznej w gminie Polanka Wielka. Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Zdiagnozowane problemy stały się podstawą do wytyczenia celu podstawowego, jakim jest poprawa jakości życia w gminie Polanka Wielka oraz celów strategicznych i ich uszczegółowienia, w takim stopniu, aby możliwe było formułowanie kierunków działania. O sukcesie wdrażanych rozwiązań stanowi zaangażowanie władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej wspólnie z różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą społeczną w mieście i gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: oświata, służba zdrowia, organy porządkowe, a także wymiar sprawiedliwości. Tylko szeroka współpraca oraz zintegrowane działania dają bowiem gwarancję wdrożenia i realizacji strategii w takim wymiarze, aby uzyskane efekty były satysfakcjonujące. Strategia musi być więc traktowana jako dobro wspólne wszystkich mieszkańców, a jej formułowanie i wdrażanie powinno być procesem społecznym. Strategia nie ma i nie może mieć charakteru zamkniętego. Musi podlegać ciągłym zmianom i modyfikacjom na

skutek zmieniającej się sytuacji w samorządzie oraz zmian w rzeczywistości społecznej. Możliwe jest pojawienie się nowych lub nasilenie istniejących problemów, co sprawi, że wytyczone cele będą wymagały aktualizacji, a część z dotychczasowych być może straci znaczenie. Ten ciągły proces zmian jest jednak jak najbardziej pożądany, ponieważ strategia jest tworem żywym. Musi podążać i nadążać za sytuacją obszaru, na potrzeby którego została stworzona, a zmieniająca się sytuacja jest dowodem działań i dążeń władz lokalnych, instytucji, organizacji i społeczności lokalnej do zmiany społecznej, w którym to procesie współdziałać powinny wszystkie te podmioty.

III.4 Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz regionu.

1. Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty. Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1304/2013). EFS jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

I. *Strategia Zrównoważona Europa 2030* kładzie nacisk na kluczowe podstawy polityki (czynniki horyzontalne) w związku z przejściem na zrównoważony rozwój. Są to m.in. edukacja, nauka, technologia, badania naukowe i innowacje oraz digitalizacja; finansowanie, polityka cenowa, opodatkowanie i konkurencja; odpowiedzialne prowadzenie działalności gospodarczej, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i nowe modele biznesowe; otwarta i oparta na zasadach wymiana handlowa; sprawowanie rządów i zapewnienie spójności polityki na wszystkich szczeblach. Dokument przedstawia trzy scenariusze osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju w UE:

- Nadrzędna strategia UE w zakresie celów zrównoważonego rozwoju, aby kierować działaniami UE i jej państw członkowskich.
- Kontynuacja włączania przez Komisję celów zrównoważonego rozwoju do wszystkich istotnych polityk UE, bez egzekwowania działań od państw członkowskich.
- Większy nacisk na działania zewnętrzne przy jednoczesnej konsolidacji obecnych ambicji w zakresie zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.
- „Młodzież w drodze” na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy.
- „Europejska agenda cyfrowa” na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej.
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych.
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej.
- „Europejski program walki z ubóstwem” na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

II. *Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*. Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy

wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

2. Zgodność z dokumentami krajowymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Polanka Wielka jest również zgodna z następującymi dokumentami strategicznymi Rzeczypospolitej Polskiej:

1. *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030*, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.
2. *Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020*, która za jeden z celów stawia rozwój kapitału ludzkiego.
3. *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*. Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.
4. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)*. Głównym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.
5. *Narodowa Strategia Integracji Społecznej* została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej.
6. *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030* stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  - Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,

- Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  - Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.
7. *Dokument rządowy Założenia Umowy Partnerstwa na lata 2021–2027*. Dokument określa zarys obszaru interwencji funduszy europejskich i wstępne ramy finansowe w kolejnej perspektywie UE w ramach pięciu celów polityki, na podstawie której Europa ma się stać:
- bardziej inteligentna (*smarter*), dzięki innowacjom, cyfryzacji, transformacji gospodarczej oraz wsparciu dla małych i średnich przedsiębiorstw;
  - bardziej zielona (*greener*), wdrażająca porozumienie paryskie i inwestująca w transformację sektora energetycznego, w odnawialne źródła energii oraz w walkę ze zmianą klimatu;
  - lepiej powiązana (*connected*) z siecią transportu strategicznego i siecią cyfrową;
  - bardziej społeczna (*social*), realizująca cele europejskiego filaru praw socjalnych i inwestująca w wysokiej jakości zatrudnienie, edukację, umiejętności, integrację społeczną i równy dostęp do opieki zdrowotnej;
  - bliższa obywatelom (*closer to citizens*), dzięki wspieraniu lokalnych strategii rozwoju i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich w całej UE.
8. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności.
9. *Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej*, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.
10. *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2021–2027 z perspektywą do roku 2030*. Nowy wymiar aktywnej integracji. Celem głównym programu jest trwałe zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:
- Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży.
  - Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.
  - Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie

niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.

- Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem, umożliwiając łączenie ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego.
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.
- Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.

11. *Narodowy Program Zdrowia na lata 2021–2025* – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w ww. Programie, celem strategicznym Programu jest wydłużenie życia, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych, ukierunkowanych na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się działania konieczne do poprawy stanu zdrowia i jakości życia zarówno całego społeczeństwa, jak i szczególnie zagrożonych grup. Cele operacyjne programu:

- Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa.
- Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.
- Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa.
- Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki.
- Promocja zdrowego i aktywnego starzenia się.
- Poprawa zdrowia prokreacyjnego.

Dokonując analizy spójności Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030, nie sposób nie wspomnieć o innych dokumentach mających wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takich jak: Strategia Demograficzna 2040 czy Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021–2035.

3. Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Polanka Wielka na lata 2023–2030 wykazuje również zgodność na poziomie regionalnym z najważniejszymi dokumentami strategicznymi, którymi są:

1. *Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020*, w której uwzględniono następujące cele strategiczne: rozwój społecznie wrażliwy sprzyjający rodzinie, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Małopolski, wysoka jakość środowiska, krajobrazu i przestrzeni zamieszkania oraz świadomi ekologicznie Małopolanie, system zarządzania strategicznego rozwojem w województwie dostosowany do wyzwań dekady 2020–2030, zrównoważony i trwały rozwój województwa w oparciu o endogeniczne potencjały poszczególnych obszarów Małopolski.

2. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021–2026*. Celem strategicznym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021–2026 jest budowanie skutecznego i zintegrowanego systemu pomocy i rozwiązywania trudności życiowych mieszkańców, aktywizacja społeczno-zawodowa, wzmocnienie potencjału osób i podmiotów lokalnego środowiska, a także adekwatne reagowanie na zachodzące zmiany społeczne.

Cele operacyjne to: integrowanie działań instytucji i organizacji na rzecz ograniczenia problemu bezrobocia i zapobiegania jego skutkom, zintensyfikowanie działalności systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością, zwiększenie świadomości mieszkańców Powiatu w zakresie zagrożeń wynikających ze spożywania substancji psychoaktywnych oraz prowadzenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, koordynowanie działań przeciwdziałających przemocy w celu budowania skutecznej i kompleksowej struktury wsparcia rodzin nia zagrożonych, udzielanie pomocy rodzinom w zakresie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich, rozwoju umiejętności i kompetencji niezbędnych do prawidłowego sprawowania funkcji rodzicielskiej oraz rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinie, a także wspieranie rodzicielstwa zastępczego, rozwój systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania się, intensyfikacja działań wspierających i integrujących osoby starsze.

3. *Strategia Rozwoju Powiatu Oświęcimskiego na lata 2021–2030*. Jednym z jej celów strategicznych jest kreowanie komfortowych warunków i bezpiecznego środowiska życia mieszkańców powiatu oświęcimskiego. Do istotnych z punktu widzenia niniejszej Strategii zaliczymy następujące cele operacyjne: efektywna pomoc społeczna dla mieszkańców powiatu, ochrona zdrowia i poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców, wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu oświęcimskiego oraz strategiczne zarządzanie rozwojem powiatu oświęcimskiego, służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

4. *Strategia Rozwoju gminy Polanka Wielka na lata 2021–2030*. W dniu 28 października 2021 r. Uchwałą Nr XLIII/251/2021 Rady Gminy Polanka Wielka przyjęto powyższą Strategię. Zgodnie z nią na terenie gminy Polanka Wielka wyznaczono trzy Obszary Strategicznej Interwencji:

OSI 1: Centrum Polanki Wielkiej – przestrzeń dla integracji mieszkańców,

OSI 2: Miejsce idealne do zamieszkania,

OSI 3: Rozwój lokalnej przedsiębiorczości i turystyki.

Strategia Rozwoju gminy Polanka Wielka na lata 2021–2030 przyjęła cele strategiczne oraz cele operacyjne w ramach trzech stref: przestrzennej, społecznej i gospodarczej. Z punktu widzenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych najistotniejsza jest strefa społeczna. Cel strategiczny to: Rozwój społecznie wrażliwy. Do celów operacyjnych zaliczono:

- Poprawę warunków i jakości kształcenia poprzez atrakcyjną ofertę dodatkowych zajęć szkolnych, wspieranie różnych form opieki nad dziećmi do lat trzech, doposażanie szkół, ukierunkowanie na dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z niepełnosprawnościami oraz rozwój infrastruktury sportowej.
- Poszerzanie oferty spędzania wolnego czasu – rozwój i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej, zagospodarowanie miejsc spotkań dla społeczności lokalnej, organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych.
- Wysokiej jakości usługi zdrowotne poprzez zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, dostosowanie infrastruktury funkcjonalnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w miejscach użyteczności publicznej, promocję zachowań prozdrowotnych wśród mieszkańców gminy, rozwój kadrowy i sprzętowy bazy rehabilitacyjnej, prowadzenie dostosowanej do dzieci profilaktyki zdrowotnej w szkołach, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami, tworzenie miejsc do dziennej opieki nad osobami starszymi.
- Integracja i budowanie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy polegające na działaniach z zakresu integracji międzypokoleniowej, gminnym systemie zniżek na wydarzenia i ofertę kulturalno-rekreacyjno-sportową, wspieraniu działalności organizacji pozarządowych, budowaniu poczucia odpowiedzialności mieszkańców za gminę, angażowaniu w procesy decyzyjne, konsultowanie ważnych decyzji z mieszkańcami.

Spis tabel

- Tab. 1 Wskaźniki zasobów mieszkaniowych w gminie Polanka Wielka w 2021 r. na tle powiatu.11
- Tab. 2 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2021 r.11
- Tab. 3 Udzielone świadczenia z pomocy społecznej w gminie Polanka Wielka w latach 2019 – 2022.13
- Tab. 4 Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, którym przyznano pomoc społeczną w gminie Polanka Wielka w latach 2019 – 2022.13
- Tab. 5 Wydatki na świadczenia rodzinne w latach 2019 - 2022.14
- Tab. 6 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w latach 2018 – 2022.16
- Tab. 7 Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w 2022 r. wg klas wielkości.16
- Tab. 8 Udział podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy Polanka Wielka, powiatu oświęcimskiego i województwa małopolskiego w 2022 r. wg grup rodzajów działalności PKD 2007.17
- Tab. 9 Zmiana poziomu bezrobocia w gminie Polanka Wielka na tle bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu oświęcimskiego oraz województwa małopolskiego w latach 2018 – 2022.17
18
- Tab. 11 Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach i przedszkolach.19
- Tab. 12 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2023 r. na gminach powiatu oświęcimskiego na tle całego województwa małopolskiego i powiatu oświęcimskiego.21
- Tab. 13 Najważniejsze imprezy kulturalne na terenie gminy w 2022 r.21
- Tab. 14 Najczęściej popełniane przestępstwa w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022.22
- Tab. 15 Przestępczość w gminie Polanka Wielka w latach 2018-2022.23
- Tab. 16 Organizacje pozarządowe, które mają swoją siedzibę w gminie Polanka Wielka.23
- Tab. 17 Organizacje pozarządowe – wykorzystanie przyznanej dotacji w latach 2018-2022.26
- Tab. 18 Wydatki budżetowe na zadania z zakresu polityki społecznej w 2019 i 2022 r.34
- Tab. 19 Ramy finansowe działań określonych w strategii rozwiązywania problemów społecznych. 35
- Tab. 20 Wskaźniki realizacji celów strategicznych.38

Spis rysunków

- Rys. 1 Liczba mieszkańców gminy Polanka Wielka w latach 2018-2022 z uwzględnieniem wieku.9
- Rys. 2 Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Polanka Wielka, powiecie oświęcimskim i województwie małopolskim w latach 2018-2022.10
- Rys. 3 Schemat działań realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Polance Wielkiej.12